

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ “ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА”**

Факультет туризму

Кафедра туризмознавства і краєзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Управління проектами в туризмі

Освітня програма
Туризмознавство

Спеціальність
242 Туризм

Галузь знань 24 Сфера обслуговування

Затверджено на засіданні
Кафедри управління соціокультурною діяльністю, шоу-бізнесу та
івентменеджменту
Протокол № 2 від “25” вересня 2019 р.

м. Івано-Франківськ – 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація

Назва дисципліни: Управління проектами в туризмі

Викладач (-і): Шикеринець Василь Васильович

Контактний телефон викладача: +380 95 423 94 68

E-mail викладача: v_shykerynets@ukr.net, vasyl.shykerynets@pnu.edu.ua

Формат дисципліни: 2. Цикл професійної підготовки

2.1 Обов'язкові дисципліни

2.1.1 Теоретична підготовка

Обсяг дисципліни: 90 год.; кількість кредитів ECTS – 3

Посилання на сайт дистанційного навчання: <http://www.d-learn.pu.if.ua>

Консультації: Відповідно до Плану-графіку консультацій викладачів з дисциплін кафедри.

2. Анотація до курсу

Дисципліна «Управління проектами в туризмі» відноситься до циклу дисциплін професійної підготовки, які посідають провідне місце у професійній підготовці та є однією з профілюючих дисциплін. Головною метою навчальної дисципліни «Управління проектами в туризмі» є теоретична та практична підготовка майбутніх менеджерів у галузі управління інвестиційними проектами підприємств, засвоєння особливостей їх реалізації у сфері туризму, формування у студентів цілісної системи знань і вмінь ефективного здійснення інвестиційних проектів на підприємстві.

Змістові модулі: Теоретико-методологічні та організаційні основи управління проектами в туризмі. Функціональні особливості управління проектами в туризмі.

3. Мета та цілі курсу

Програма вивчення навчальної дисципліни «Управління проектами в туризмі» складена у відповідності до освітньо-професійної програми підготовки фахівців рівня вищої освіти «магістр» спеціальності «Туризм».

Метою навчальної дисципліни «Управління проектами в туризмі» є теоретична та практична підготовка майбутніх менеджерів у галузі управління інвестиційними проектами підприємств, засвоєння особливостей їх реалізації у сфері туризму, формування у студентів цілісної системи знань і вмінь ефективного здійснення інвестиційних проектів на підприємстві.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Управління проектами в туризмі» є:

- ознайомлення з економічною сутністю та видами проектів туристичного підприємства;
- вивчення основних форм проектів у галузі туризму;
- оцінка інвестиційної привабливості окремих проектів підприємств;
- ознайомлення з сучасним методичним інструментарієм оцінки ефективності проектів;
- порядок підготовки до розгляду реальних проектів;
- інвестування капіталу в проекти підприємства туристичної сфери;
- ознайомлення і оцінка ризиків проектів в сфері туризму.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- особливості управління проектами у залежності від форми власності,
- сфери діяльності, галузі економіки;
- склад і джерела фінансування окремих туристичних проектів підприємства;

вміти:

- на практиці застосовувати отримані знання,
- вільно орієнтуватися в теоретичних і практичних проблемах інвестиційної діяльності на підприємстві,
- аналізувати ефективність окремих проектів,
- розробляти стратегію інвестиційної діяльності підприємства,
- пропонувати заходи зменшення ризиковості проектів туристичних підприємств.

4. Результати навчання (компетентності)

Програмні компетентності:

- здатність управління проектами для досягнення цілей господарської діяльності підприємств туристичної індустрії;
 - уміння застосовувати методи та інструменти управління проектами;
 - уміння виконувати основні функції управління проектами в туризмі;
- забезпечення високого рівня ефективності реалізації різних видів проектів в туризмі.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
лекції		12	
семінарські заняття / практичні / лабораторні		18	
самостійна робота		60	
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1-ий семестр	242 Туризм	1 курс	Нормативний

Тематика курсу

Тема 1. Теоретичні засади управління проектами туристичного підприємства. (лекція, 2 год)

Предмет курсу «Управління проектами». Економічна сутність, задачі та цілі дисципліни «Управління проектами». Поняття проекту як об'єкта управління, його роль у забезпеченні розвитку туристичної галузі та окремих підприємств. Принципи управління проектами підприємства, їх характеристика.

Цілі, завдання та функції проектів. Результати впровадження проектів в туризмі.

Класифікація видів проектів туристичних підприємств за різними ознаками: за функціональною спрямованістю, зі цілями інвестування, за сумісністю реалізації, за термінами реалізації, за обсягом необхідних інвестиційних ресурсів, за передбачуваною схемою інвестування. Капітальні вкладення як форма реального інвестування.

Учасники проекту, їх склад та функції. Життєвий цикл проекту. Структура проекту підприємства туристичної індустрії в розрізі основних розділів. Характеристика його складових. Механізм реалізації проектів на підприємстві.

Тема 2. Інвестування капіталу в проекти туристичного підприємства. (лекція, 2 год)

Етапи фінансування проекту туристичного підприємства. Поняття «інвестиції в туризмі». Сутність інвестиційної діяльності підприємства, її форми та методи здійснення. Основні складові інвестиційного процесу. Суб'єкти інвестиційної діяльності. Інвестор як самостійний суб'єкт підприємницької діяльності.

Поняття «інвестиційний процес». Схеми інвестування. Форми капіталу. Схема інвестиційного процесу туристичного підприємства (інвестиції, цілі інвестора, терміни вкладення інвестицій).

Тема 3. Методичні підходи до аналізу та планування проектів туристичного підприємства. (лекція, 2 год)

Організаційне забезпечення розробки інвестиційних проектів на підприємстві.

Аналіз інвестиційних проектів на підприємстві, цілі та напрями його проведення: аналіз проектної діяльності підприємства в цілому та окремих проектів. Методи аналізу проектів підприємства: горизонтальний (трендовий) аналіз, вертикальний (структурний), порівняльний аналіз, аналіз фінансових коефіцієнтів, інтегральний аналіз.

Інформаційне забезпечення аналізу інвестиційної діяльності підприємства, внутрішні та зовнішні джерела отримання інформації. Характеристика показників інформаційного забезпечення проектного менеджменту.

Сутність інвестиційного планування та його основні системи: прогнозування, поточне планування та оперативне планування інвестиційної діяльності. Характеристика основних видів розроблених на підприємстві поточних інвестиційних планів: план обсягу інвестиційної діяльності у розрізі окремих форм реального і фінансового інвестування, план доходів і витрат по інвестиційній діяльності, план надходження і витрачання коштів у процесі інвестиційної діяльності, балансовий план. Сутність бюджету як форми оперативного плану інвестиційної діяльності.

Системи внутрішнього інвестиційного контролю підприємства. Сутність інвестиційного контролінгу та його основні функції. Етапи здійснення інвестиційного контролінгу: визначення об'єктів та сфер контролінгу, формування системи контрольованих показників, розробка системи кількісних стандартів контролю, побудова системи моніторингу показників інвестиційного контролінгу, формування пропозицій щодо усунення відхилень.

Концепція зміни вартості грошей у часі. Методичний інструментарій оцінки теперішньої та майбутньої вартості інвестиційного капіталу. Дисконтування грошових потоків в інвестиційних розрахунках. Визначення доходності інвестицій.

Ставка процента як вартість споживання. Поняття періодичної, номінальної та ефективної процентної ставки, алгоритми їх розрахунку. Аннуїтет. Методи розрахунку поточної, теперішньої вартості аннуїтетних платежів.

Врахування впливу фактора інфляції в управлінні різними аспектами інвестиційної діяльності підприємства. Принципи інвестиційних розрахунків в умовах інфляції. Номінальні та реальні грошові потоки, методи їх оцінки. Розрахунок номінальної та реальної процентної ставки. Складові номінальної ставки відсотка: реальна ставка і поправка на інфляцію (інфляційна премія). Розрахунок реальної процентної ставки за допомогою моделі Фішера.

Врахування в інвестиційних розрахунках фактора ліквідності. Критерії оцінки рівня ліквідності об'єктів інвестування (час конвертації, рівень фінансових втрат). Методичний інструментарій формування необхідного рівня доходності інвестиційних операцій з урахуванням фактора ліквідності. Визначення необхідного рівня премії за ліквідність, теперішньої і майбутньої вартості інструмента інвестування з урахуванням фактору ліквідності.

Тема 4. Особливості управління проектами в туризмі. (лекція, 2 год)

Задачі управління проектами в туризмі: забезпечення високих темпів розвитку туристичної галузі через реалізацію ефективних проектів, отримання максимально можливого доходу від реалізації проектів, мінімізація рівня інвестиційного ризику, забезпечення

платоспроможності та фінансової стійкості підприємств у процесі здійснення проектів, пошук шляхів прискорення реалізації діючих проектів реальних інвестицій.

Характеристика основних особливостей управління проектами в туризмі. Суб'єкти та об'єкти проекту в сфері туризму.

Джерела фінансування проектів у туризмі. Специфічні види інвестиційних проектів в туризмі: інфраструктура інвестиції, інвестиції у «туризм та відпочинок», інші.

Поняття інвестиційної привабливості туристичної галузі, параметри її оцінки. Система основних показників, що характеризують інвестиційну привабливість туристичної галузі. Методи дослідження інвестиційної привабливості туристичної галузі.

Інвестиційна привабливість окремих туристсько-рекреаційних регіонів, параметри її оцінки. Система показників, що оцінюють інвестиційну привабливість регіонів. Методи дослідження інвестиційної привабливості окремих туристсько-рекреаційних регіонів.

Тема 5. Формування стратегії управління проектами підприємства. (лекція, 2 год)

Поняття стратегії управління проектами та її роль у економічному розвитку підприємства. Система основних елементів, що формують стратегічний інвестиційний рівень підприємства. Основні групи об'єктів стратегічного управління.

Основні задачі розробки стратегії управління проектами туристичного підприємства. Принципи розробки стратегії управління проектами, їх характеристика.

Стратегічні цілі управління проектами, вимоги до їх формування. Класифікація стратегічних цілей управління проектами за визначеними ознаками: видами очікуваного ефекту, функціональними напрямками інвестиційної діяльності, об'єктами стратегічного управління, спрямованістю результатів, пріоритетністю значення, характером впливу на очікуваний кінцевий результат, спрямованістю відтворювального процесу тощо.

Послідовність процесу розробки стратегії управління проектами, зміст основних його етапів: визначення періоду формування стратегії управління проектами, дослідження чинників зовнішнього інвестиційного середовища і кон'юнктури інвестиційного ринку, оцінка сильних і слабких сторін діяльності підприємства формування стратегічних цілей, вибір стратегічних напрямків та форм інвестиційної діяльності, визначення стратегічних напрямків фінансування проектів, формування інвестиційної політики по основних аспектах інвестиційної діяльності, розробка системи організаційно-економічних заходів щодо забезпечення реалізації стратегії управління проектами, оцінка її результативності.

Оцінка результативності розробленої стратегії управління проектами підприємства, її основні параметри.

Тема 6. Управління фінансовим забезпеченням реалізації проектів туристичного підприємства. (лекція, 2 год)

Поняття джерел фінансування проектів підприємства та їх класифікація за титулом власності, по групах джерел залучення відносно підприємства, за натурально-речовою формою залучення, за періодом залучення, за національною приналежністю власників капіталу, за цільовим напрямом використання, по забезпеченню окремих стадій процесу управління проектами. Основні принципи формування джерел фінансування проектів туристичного підприємства.

Політика формування джерел фінансування проектів підприємства, характеристика етапів її розробки.

Обґрунтування загальної потреби підприємства в джерелах фінансування. Основні методи визначення потреби в джерелах фінансування проектів: балансовий, метод аналогій, метод капіталомісткості. Основні схеми фінансування реальних проектів: повне внутрішнє самофінансування, акціонування, венчурне фінансування, кредитне фінансування, змішане (дольове) фінансування. Фактори, що впливають на вибір схеми фінансування проекту.

Характеристика джерел фінансування проектів, їх склад та структура. Переваги та недоліки використання власного та позикового капіталу при фінансуванні проектів

туристичного підприємства. Напрями оптимізації структури джерел фінансування проектів туристичного підприємства.

Тема 7. Управління реальними проектами підприємства.

Роль реального інвестування у забезпеченні економічного розвитку підприємства, його особливості. Характеристика основних форм реальних інвестиційних проектів підприємств туристичної індустрії: придбання цілісних майнових комплексів, нове будівництво, перепрофілювання діяльності, реконструкція, модернізація, оновлення окремих видів обладнання, інноваційне інвестування, інвестування приросту запасів матеріальних оборотних активів та ін.

Політика управління реальними проектами підприємства, характеристика етапів її формування. Привабливість окремих підприємств туристичної індустрії, методичні засади її дослідження. Характеристика фінансового стану підприємств при оцінці їх інвестиційної привабливості. Критерії оцінки інвестиційної привабливості підприємства туристичної індустрії. Вимоги до розробки проектів, порядок його розробки.

Оцінка ефективності реальних інвестиційних проектів. Система основних показників, що визначаються в процесі оцінки (чистий приведений дохід, індекс дохідності, період окупності дисконтований, внутрішня ставка дохідності, індекс рентабельності, період окупності недисконтований), алгоритми їх розрахунку.

Обґрунтування інвестиційних рішень з позицій альтернативної вартості. Поняття бюджетування капітальних вкладень, етапи його здійснення: визначення витрат по проекту, оцінка очікуваного грошового потоку з урахуванням фактору часу, аналіз рівнів ризику по проекту, визначення ціни інвестиційного проекту, визначення економічного ефекту від реалізації проекту.

Поняття бізнес-плану реалізації інвестиційного проекту, його зміст і порядок розробки. Характеристика розділів бізнес-плану – резюме, передумови та основна ідея проекту, аналіз ринку та концепція маркетингу, обсяг і структура продуктової (експлуатаційної) програми, обґрунтування місця розташування об'єкта інвестування, характеристика середовища, необхідного матеріально-технічного забезпечення, витрати, що пов'язані з ним, характеристика забезпечення трудовими ресурсами, календарний план реалізації інвестиційного проекту, фінансовий план та оцінка ефективності проекту, аналіз беззбитковості діяльності підприємства після інвестиції, визначення запасу фінансової міцності.

Тема 8. Особливості управління інноваційними проектами туристичного підприємства.

Поняття інноваційних проектів підприємства, характеристика її основних форм в сфері туризму. Мета та принципи управління інноваційними проектами.

Визначення основних напрямів інноваційної діяльності підприємства, формування потреби в інноваційних інвестиціях підприємства на майбутній період. Порядок вибору інноваційних проектів в туризмі, методика оцінки їх привабливості.

Планування потреби в фінансуванні для здійснення інноваційних проектів. Методика оцінки ефективності окремих інноваційних проектів туристичного підприємства.

Тема 9. Управління фінансовими проектами підприємства.

Роль фінансових проектів в здійсненні фінансово-господарської діяльності підприємства. Особливості реалізації фінансових проектів. Характеристика основних форм фінансових проектів підприємства – вкладення капіталу в доходні види фондових інструментів, в статутні фонди інших підприємств, в доходні види грошових інструментів. Головна мета та принципи реалізації фінансових проектів.

Політика управління фінансовими проектами підприємства, характеристика етапів її розробки. Дослідження обсягів, тенденцій зміни вкладення капіталу у фінансові інструменти, визначення структури та складу фінансових проектів в розрізі окремих фінансових

інструментів, оцінка доходності фінансового інвестування в цілому і по окремих фінансових інструментах, обґрунтування обсягів, форм фінансових проектів та джерел їх фінансування на плановий період, оцінка інвестиційних якостей обраних інструментів, формування інвестиційного фінансового портфеля.

Оцінка ефективності реалізації окремих фінансових проектів. Моделі оцінки реальної вартості цінних паперів (облігацій, акцій тощо). Характеристика основних інструментів фондового ринку України на сучасному етапі.

Оцінка ризиків окремих фінансових інструментів, заходи їх мінімізації.

Тема 10. Управління ризиками проекту туристичного підприємства

Характеристика ризиків, що супроводжують реалізацію проектів туристичного підприємства. Класифікація видів ризиків, що виникають при реалізації проектів за різними ознаками: за сферами прояву, за формами інвестування, за джерелами виникнення.

Систематичний та несистематичний ризик. Поняття очікуваного значення ризику проекту, методи його визначення. Загальний та ринковий ризик проекту.

Оцінка рівня ризику проекту економіко-статистичним методом. Алгоритми розрахунку дисперсії, середньоквадратичного відхилення, напівдисперсії розподілу вірогідності коефіцієнту варіації. Розрахунок очікуваної доходності проекту.

Експертні методи оцінки рівня ризику проекту, умови їх застосування. Аналогові методи оцінки рівня ризику. Премія за ризик, принципи її визначення.

Фактори, що впливають на рівень ринкового ризику проектів.

Поняття диверсифікації ризику, принципи її здійснення.

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	<p>Структура розподілу балів у ході аудиторно-самостійної роботи студентів (вересень-грудень 2019 р.):</p> <p>1) усні відповіді на практичних заняттях з використанням візуалізованих презентацій своїх відповідей – 45 балів (9 оцінок на 9 практичних заняттях);</p> <p>2) тематичне опитування – (дві письмові контрольні роботи) – 55 балів.</p> <p>Загальна кількість – 100 балів.</p> <p>Підсумковий контроль –екзаменаційна контрольна робота (січень 2020 р.):</p> <p>1) практичний тур – тестування (50 тестів в екзаменаційному завданні) – 50 балів;</p> <p>2) теоретичний тур – екзаменаційна контрольна робота (у кожному варіанті – 5 питань, які максимально оцінюються 10 балами) – 50 балів.</p> <p>Загальна кількість – 100 балів.</p> <p>Сумарна кількість – 100 балів.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Належне виконання:</p> <p>1) підготовка до практичних занять (вересень–грудень 2019 р.). Для цього</p>

	<p>необхідно готувати конспекти практичних занять. Вітається якісна підготовка візуалізованих презентацій для відповідей на практичні питання. Візуалізована презентація на семінарське питання не повинна перевищувати 20 слайдів. Однак слід пам'ятати, що візуалізована презентація тільки доповнює підготовлену основну відповідь студента (-ки).</p> <p>Студент (-ка) допускається до підсумкового контролю (екзамену) на початку грудня 2020 р. за умови відпрацювання усіх «заборгованостей» та набору 51 і більше балів.</p>
--	--

7. Політика курсу

Політика курсу «Управління проектами в туризмі» передбачає прездачу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності студента (-ки) на лекції чи практичному занятті, отримання негативної оцінки на практичних заняттях визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок відповідно до Плану-графіку консультацій викладачів з дисциплін кафедри. У випадку запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування), недобропорядної поведінки в аудиторії викладач пропонує студентові (-ці) повторно виконати необхідний вид роботи.

8. Рекомендована література

Основна:

1. Господарський кодекс // Відомості Верховної Ради. - 2003. - №№18, 19-20, 21-22.
2. Про банки та банківську діяльність: Закон України від 20.03.91 р. зі змінами та доповненнями // www.rada.gov.ua
3. Про банкрутство: Закон України від 14.05.92 р. зі змінами та доповненням // www.rada.gov.ua
4. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-ХІІ зі змінам та доповненнями // www.rada.gov.ua
5. Про інвестиційну діяльність: Закон України // www.rada.gov.ua
6. Про цінні папери та фондову біржу: Закон України // www.rada.gov.ua
7. Бланк І.О., Гуляєва Н.М Інвестиційний менеджмент: підручник / за ред. А.А. Мазаракі. – К., 2003. – 397 с.

Додаткова:

8. Балабанов И.Т., Балабанов А.И. Экономика туризма: учеб. пособие. – М.: Финансы и статистика, 1999.
9. Балацький О.Ф., Теліженко О.М., Соколов М.О. Управління інвестиціями: навч. посібник. – Суми: Університетська книга, 2004. – 231 с.
10. Бандурка А.А., Бандурка А.М., Носова О.В. Иностранные инвестиции в экономику Украины. – Харьков: Изд-во Нац. ун-та внутр. дел, 2004. – 448 с.
11. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент: учеб. курс. – 2-е изд., перераб. и доп. – К.: Эльга, 2004. – 550 с.

12. Борщ Л.М. Інвестиції в Україні: стан, проблеми і перспективи. – К.: Знання, 2002. – 318 с.
13. Бочаров В.В. Инвестиционный менеджмент. – СПб.: Изд-во «Питер», 2000. – 160 с.
14. Бузько И.Р., Вартанова Е.В., Голубенко А.А. Стратегическое управление инвестициями и инновационная деятельность предприятия. – Луганск: Изд-во Восточнoукраинского нац. ун-та им. В. Даля, 2002. – 176 с.
15. Гойко А.Ф. Методи оцінки ефективності інвестицій та пріоритетні напрями їх реалізації. – К.: ВІРА-Ресторану, 1999. – 320 с.
16. Гриньова В.М., Коюда В.О., Лепейко Т.І., Коюда О.П., Великий Ю.М. Інвестиційний менеджмент: навч. посібник / за ред. В.М. Гриньова. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2005. – 664 с.
17. Екимов С.В., Белая Е.А. Инвестиции в условиях неопределенности. – Д.: Наука и образование, 2001. – 192 с.
18. Енджейчик И. Современный туристический бизнес. Экстратегии в управлении фирмой: пер. с польск. – М.: Финансы и статистика, 2004. – 272 с.
19. Здоров А.Б. Экономика туризма: учебник. – М.: Финансы и статистика, 2004. – 272 с.
20. Ковалевская Н.Ю. Инвестиционный проект: методы управления и анализа: учеб. пособие / Иркутская гос. эконом. академия. – Иркутск: Издательство ИГЭА, 2001. – 71 с.
21. Липсиц И.В., Коссов В.В. Инвестиционный проект: методы подготовки и анализа Учеб.-справ. пособие. – М.: Изд-во БЕК, 1996. – 304 с.
22. Менеджмент туризма: Финансы и бухгалтерский учет в туризме: учебник. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 336 с.
23. Методические рекомендации по оценке эффективности инвестиционных проектов / В.В. Коссов (рук. авт. кол.), В.Н. Лившиц, А.Г. Шахназаров. – М.: Экономика, 2000.